

Latvijas Bibliotēku padomes sēdes protokols

2024.gada 15.oktobrī

Rīgā

Nr.7

Sēde notiek tiešsaistē MS Teams platformā

Sēdi vada:

Latvijas Bibliotēku padomes priekšsēdētāja

D.Šmita

Piedalās LBP locekļi:

Rīgas Stradiņa universitātes bibliotēkas direktore
Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātes
Latvijas Nacionālās bibliotēkas direktore
Fundamentālās bibliotēkas direktore
Liepājas Centrālās zinātniskās bibliotēkas direktore
Latvijas Skolu bibliotekāru biedrības valdes priekšsēdētāja,
M.Muižnieces Rīgas Mākslas skolas bibliotēkas vadītāja
Latvijas Bibliotekāru biedrības Bērnu un skolu bibliotēku
sekcijas vadītāja, Olaines 1. vidusskolas bibliotēkas vadītāja
Latvijas Akadēmisko bibliotēku asociācijas pārstāve,
RTU Zinātniskās bibliotēkas direktora vietniece
Bauskas Centrālās bibliotēkas direktore
Kultūras ministrijas Arhīvu, bibliotēku un muzeju nodaļas
vadītāja
Kultūras informācijas sistēmu centra direktors
Salaspils novada bibliotēkas direktore
Rēzeknes pilsētas Centrālās bibliotēkas direktore
Valkas novada Centrālās bibliotēkas direktore
Latvijas Kultūras koledžas bibliotēkas vadītāja
Latvijas Universitātes bibliotēkas direktors

Ināra Aploka

Dagnija Baltiņa
Ilona Dobelniece
Ilga Erba

Baiba Eralde

Aija Jankava

Sarmīte Krauze
Māra Kuļikauska

Līga Dimante
Armands Magone
Daiga Orbidāne
Ruta Susēja
Līga Tetere
Daina Valeine
Uldis Zariņš

Nepiedalās LBP locekļi:

Latvijas Pašvaldību savienības pārstāve,
Ropažu novada pašvaldības domes priekšsēdētāja

Vita Paulāne

Pieaicināti:

Kultūras ministrijas Arhīvu, bibliotēku un muzeju nodaļas
vecākā referente

Katrīna Taurēna

Protokolē:

Kultūras ministrijas Arhīvu, bibliotēku un muzeju nodaļas
vec. referente

Vanda Bērziņa

Darba kārtība:

1. Izmaiņas LBP sastāvā.
2. Bibliotēku akreditācijas atzinumu apstiprināšana.
3. Par LU bibliotēku reorganizāciju.

4. Par Grozījumu Bibliotēku likumā virzību.
5. Par valsts finansējumu interneta abonēšanai pašvaldību publiskajās bibliotēkās.
6. Informācija par gadskārtējo IFLA konferenci.

1.§

Izmaiņas LBP sastāvā

Latvijas Bibliotēku padomes locekļi, balsojot „Par” (12 balsis), „Atturas” (nav), „Pret” (nav) **nolemj**:

Dz.Šmita informē, ka ir notikusi direktoru maiņa Latvijas lielākajās bibliotēkās – ar š.g. 2.septembri Latvijas Nacionālās bibliotēkas direktore ir Dagnija Baltiņa, Latvijas Universitātes bibliotēkas direktors ir Uldis Zariņš. Kultūras ministre ir uzaicinājusi viņus pārstāvēt savas bibliotēkas LBP, D.Baltiņa un U.Zariņš ir piekrituši, pārstāvēt LNB un LU bibliotēku kā valsts nozīmes bibliotēku.

Nemot vērā, ka iepriekšējā LBP locekle, bijusī LU Bibliotēkas direktore M.Saviča bija LBP priekšsēdētāja vietniece, LBP locekļiem ir jāievēl jauns vietnieks. LBP priekšsēdētāja ir no publisko bibliotēku vidus, tādēļ Dz.Šmita aicina LBP priekšsēdētāja vietnieku ievēlēt no akadēmisko bibliotēku pārstāvjiem. Dz.Šmita izvirza kā kandidātu U.Zariņu, jo viņš kā LBP loceklis aktīvi iesaistījās visu LBP kompetences jautājumu risināšanā.

Latvijas Bibliotēku padomes locekļi, atklāti balsojot „Par” (15 balsis), „Atturas” (1), „Pret” (nav) **nolemj**: ievēlēt U.Zariņu par LBP priekšsēdētāja vietnieku.

2.§

Bibliotēku akreditācijas atzinumu apstiprināšana

Dz.Šmita informē, ka akreditācijas ekspertu komisija iepazinās ar Talsu Galvenās bibliotēkas, Talsu novada Sabiles bibliotēkas, Jelgavas novada 25 pašvaldības bibliotēku un 19 Kuldīgas novada pašvaldības bibliotēku darbu un iesniedza LBP atzinumus.

Dz.Šmita, K. Taurēna un V.Bērziņa komentē akreditējamo bibliotēku atbilstību prasībām.

Dz.Šmita informē, ka Talsu novada Sabiles bibliotēka tika akreditēta atsevišķi rudenī pēc pārcelšanās uz citām telpām.

Jelgavas novada bibliotēku visu akreditējamo bibliotēku darbs vērtējams pozitīvi.

Talsu Galvenajai bibliotēkai ir ieteicams uzlabot telpu funkcionalitāti. Tāpat ir nepieciešams paaugstināt metodiķa profesionālās kompetences. LNB piedāvā profesionālās pilnveides kursus bibliotēku darbiniekiem, taču kursi būtu nepieciešami arī jaunajiem bibliotēku vadītājiem un metodiķiem. Bibliotēkas direktores redzējums par bibliotēkas attīstību un mērķiem ir atbalstāms. Ir nepieciešama zināma pieredze, lai tos realizētu.

K. Taurēna komentē, ka akreditācijas komisija Kuldīgas novada bibliotēku darbu vērtē atzinīgi, bet dažos pagastos pašvaldībai būs izaicinājums uzturēt apjomīgo infrastruktūru, jo bibliotēkas atrodas bijušo muižu ēkās.

D.Orbidāne uzdod jautājumu par bibliotēku darba rādītājiem: Iepazīstoties ar atzinumiem, redzēju, ka lielākā daļā bibliotēku, neraugoties uz finansējuma pieaugumu, darba rādītāji ir kritušies.

Dz.Šmita komentē, ka akreditācijas komisija par to plaši diskutēja ar bibliotēku vadītājām. Rādītāji ir pirmais, ko izvērtē pašvaldības, vērtējot bibliotēku darba slodzes.

Komisijas uzdevums būtu tikai vērtēt, bet praksē komisija arī konsultē, veic aizstāvības funkciju, tiekoties ar pašvaldību pārstāvjiem.

Talsos pēc akreditācijas tikšanās ar Talsu novada pašvaldību ilga vairāk nekā divas stundas, sarunas

Balso par atzinumiem.

Latvijas Bibliotēku padomes locekļi,

atklāti balsojot „Par” (15 balsis), „Atturas” (1), „Pret” (nav) **nolemj:**

akreditēt Talsu Galveno bibliotēku **reģiona galvenās bibliotēkas** statusā;

akreditēt Talsu novada Sabiles bibliotēku **vietējas nozīmes bibliotēku** statusā;

akreditēt 25 Jelgavas novada pašvaldības bibliotēkas **vietējas nozīmes bibliotēku** statusā:

Cenu pagasta Ānes bibliotēku
Cenu pagasta Vainu bibliotēku
Elejas pagasta Elejas bibliotēku
Glūdas pagasta Bramberges bibliotēku
Glūdas pagasta Nākotnes bibliotēku
Jaunsvirlaukas pagasta Staļģenes bibliotēku
Jaunsvirlaukas pagasta Vecsvirlaukas bibliotēku
Kalnciema pagasta Kalnciema bibliotēku
Lielplatones pagasta Lielplatones bibliotēku
Līvberzes pagasta Līvberzes bibliotēku
Ozolnieku pagasta Ozolnieku bibliotēku
Platones pagasta Lielvircavas bibliotēku
Platones pagasta Platones bibliotēku
Salgales pagasta Garozas bibliotēku
Sesavas pagasta Bērvircavas bibliotēku
Sesavas pagasta Sesavas bibliotēku
Svētes pagasta Jēkabnieku bibliotēku
Svētes pagasta Svētes bibliotēku
Valgundes pagasta Tīreļu bibliotēku
Valgundes pagasta Valgundes bibliotēku
Vilces pagasta Vilces bibliotēku
Vilces pagasta Ziedkalnes bibliotēku
Vircavas pagasta Vircavas bibliotēku
Zaļenieku pagasta Ūziņu bibliotēku
Zaļenieku pagasta Zaļenieku bibliotēku;

akreditēt 19 Kuldīgas novada pašvaldības bibliotēkas **vietējas nozīmes bibliotēku** statusā:

Alsungas pagasta bibliotēku
Gudenieku pagasta bibliotēku
Īvandes pagasta bibliotēku
Kabiles pagasta bibliotēku
Krišjāņa Valdemāra Ēdoles pagasta bibliotēku
Kurmāles pagasta bibliotēku
Laidu pagasta bibliotēku
Nīkrāces pagasta bibliotēku

Padures pagasta bibliotēku
Pelču pagasta bibliotēku
Raņķu pagasta bibliotēku
Rendas pagasta bibliotēku
Rudbāržu pagasta bibliotēku
Rumbas pagasta bibliotēku
Skrundas pagasta Antuļu bibliotēku
Skrundas pilsētas bibliotēku
Snēpeles pagasta bibliotēku
Turlavas pagasta bibliotēku
Vārmes pagasta bibliotēku.

3.§

Par Latvijas Universitātes Bibliotēkas un Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas reorganizāciju un Latvijas Universitātes bibliotēkas dibināšanu

Dz.Šmita informē, ka pirms dažiem gadiem iepriekšējā sasaukuma LBP pārstāvjiem Kultūras ministrijā bija tikšanās ar LU prorektoriem, LU Bibliotēku padomes priekšsēdētāju un ar toriezējiem LU bibliotēku direktoriem. Saruna bija par to, cik lietderīgi un racionāli ir, ka vienā iestādē ir 2 bibliotēkas. LU pārstāvji apliecināja, ka nākotnē paredzēta viena bibliotēka, reorganizācijas procesu plāno uzsākt, kad būs gatavas bibliotēkas jaunās telpas. Tagad mēs redzam, ka reorganizācijas process ir noticis. Vārds LU bibliotēkas direktoram U.Zariņam.

U.Zariņš izklāsta procesa gaitu. LU Bibliotēku padome lēmumu par reorganizāciju pieņēma februārī, konsolidējot abas bibliotēkas un izveidojot Akadēmisko bibliotēku. Tika rīkots konkurss direktora amatam, 1.septembrī reorganizāciju bija plānots pabeigt.

Augusta sākumā bija rīkojums par reorganizācijas pagarināšanu līdz 15.oktobrim, arī mainīts nosaukums. Abu bibliotēku integrēšana būs sarežģīts process, tas ir tikai sākums. Būs jāveido jauna struktūra, jāsalāgo darba procesi u.c.

Ir nosūtīts iesniegums Kultūras ministrijai par bibliotēkas reģistrāciju, līdz ar to faktiski 16.oktobris būs uzskatāms par jaunās – Latvijas Universitātes bibliotēkas dibināšanas datumu. Abu bibliotēku vēsture ir krietni vecāka – 500 un 100 gadu, tas būs vēsturiskais dibināšanas datums.

Dz.Šmita uzdod jautājumu, vai nebūs funkciju dublēšanos starp LU bibliotēkas misiņa bibliotēku un LNB Letoniku.

U.Zariņš atbild, ka šie jautājumi tika aktualizēti arī pirms daudziem gadiem. Dublēšanās nebūs, izņemot obligāto eksemplāru glabāšanu abās bibliotēkās, kas ir pareizs lēmums.

Ar retumu materiāliem, to digitalizāciju un apstrādi abām bibliotēkām ir jāstrādā kopā, veidojot vienotu kolekciju, neraugoties, kur fiziski atrodas šie dokumenti.

Attiecībā uz obligāto eksemplāru saņemšanu mēs zinām, ka tos saņēma gan LU Akadēmiskā bibliotēka, gan LU Bibliotēka, šai sistēmai būtu jāturpinās, ka LU bibliotēka turpina saņemt divus obligātos eksemplārus.

V.Bērziņa komentē bibliotēku dibināšanas datumus. Daudzas publiskās bibliotēkas it kā tika dibinātas pēc Otrā pasaules kara, kad padomju vara pieņēma savu lēmumu par bibliotēku dibināšanu. Zinām, ka bibliotēkas eksistēja arī pirms tam, par dibināšanas gadu tiek uzskatīts bibliotēkas pirmais rakstiskais dokuments.

I.Erba komentē, ka Liepājas Centrālās Zinātniskās bibliotēkas dibināšanas datums, neraugoties uz daudzām reorganizācijām, ir 1777.gads, jo ir saglabājušies bibliotēkas

dibināšanas statūti. Dz.Šmita papildina, ka Rīgas Centrālā bibliotēka ir dibināta 1906.gadā, kad Rīgas Dome pieņēma lēmumu par bibliotēkas dibināšanu.

D.Baltiņa jautā, kurš gads tomēr būs LU bibliotēkas dibināšanas gads?

U.Zariņš atbild, ka reģistrācijas iesniegumā dibināšanas gads ir norādīts 1919.gads.

4.§

Par Grozījumu Bibliotēku likumā virzību

Ar grozījumu izstrādes virzību Bibliotēku likumā iepazīstina L.Dimante.

Lai veiktu LBP darba grupas iniciētos grozījumus likumā, ir iespējami divi to virzības veidi – ja Saeimas deputāti iniciē grozījumus likumā un iesniedz tos Saeimā, tie tiek skatīti uzreiz Saeimas komisijā. Var virzīt parastajā kārtībā, iestrādājot visus aktuālos grozījumus un virzot uz Ministru kabinetu, pirms tam saskaņojot ar ministrijām un nevalstiskajām organizācijām. Kultūras ministrija sazināsies ar Saeimas deputātiem un informēs darba grupu, kāda būs likuma grozījumu tālāka virzība.

Par darba grupas paveikto informē darba grupas vadītāja Katrīna Taurēna.

Darba grupa izvērtēja visu likuma pantu atbilstību mūsdienu prasībām un secināja, ka ir nepieciešami daudzi grozījumi, iespējams, tas būs jauns Bibliotēku likums. Tas būs jāvirza noteiktajā kārtībā uz Ministru kabinetu.

Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisija ir nobažījiesies par pašvaldību publisko bibliotēku tīkla strauju samazināšanos, daudzās pašvaldībās tās reorganizējot vai likvidējot. Komisija uzskata, ka ir nepieciešams likumā definēt tīkla minimālo bibliotēku tīkla pārklājumu, paplašināt bibliotēku funkcijas, kā arī stiprināt LBP pilnvaras, sniedzot atzinumus par bibliotēku reorganizāciju. Tādā gadījumā MK noteikumu norma par bibliotēku skaitu būtu jāpārceļ uz likumu. LBP lēmumi būtu saistoši, nevis ar ieteikuma raksturu. LBP sniegtu atzinumus arī par ārējo pakalpojumu sniegšanas vietu slēgšanu. Dz.Šmita jautā, vai LBP kompetences stiprināšana ir iespējama, jo Kultūras ministrijā darbojas visu nozaru padomes ar vienādu kompetenci.

Publisko bibliotēku pārstāvji diskutē par LBP kompetenci. I.Erba uzskata, ka atzinumi par reorganizāciju nevar būt tikai rekomendējuši, jo nereti pašvaldības pieņem sasteigtus lēmumus, īpaši, pēc pašvaldību vēlēšanām, kad jaunā sasaukuma deputātu izpratne par bibliotēku lomu ir aktīvi jāveido. D.Orbidāne pauž viedokli, ka valsts pašvaldībām ir uzticējusi ļoti daudz pienākumu, kurus jāspēj izpildīt ar pašvaldību rīcībā esošo finansējumu. LBP atzinums būtu izvērtēts ieteikums, bet lēmums jāpieņem pašvaldībai.

D.Baltiņa jautā, kāda būs grozījumu projekta tālāka virzība, kad tos būs sagatavojusi darba grupa. K.Taurēna atbild, ka projekts vispirms tiks iesniegts izskatīšanai un saskaņošanai LBP.

U.Zariņš atbalsta parasto likuma grozījumu virzīšanas kārtību, lai varētu iestrādāt visus nepieciešamos grozījumus, un iebilst pret LBP kompetences paplašināšanu.

D.Orbidāne piebilst, ka ļoti svarīgi ir izstrādāt un iesniegt Ministru kabinetā arī MK noteikumu grozījumus. K.Taurēna skaidro, ka darba grupa izvērtēja MK noteikumu atbilstību mūsdienu situācijai, konstatēja vairākas neatbilstības un nolēma konsolidēt vairākus noteikumus vienā.

5.§

Par interneta abonēšanu pašvaldību publiskajām bibliotēkām.

D.Baltiņa jautā par valsts finansējuma nodrošinājumu publiskajām bibliotēkām interneta abonēšanai 2025.gadā.

A.Magone informē, ka KISC un Kultūras ministrija ir saņēmuši Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija (turpmāk – VARAM) vēstuli, kurā VARAM informēja Kultūras informācijas sistēmu centru, ka ar 2025. gadu valsts budžeta līdzfinansējums interneta abonēšanai ir samazināts par 10%, tas ir, 47 322 euro apmērā. Praksē tas nozīmē, ka 90 pašvaldību bibliotēkām no 2025.gada valsts nenodrošinās interneta pieslēgumu, kurš tika nodrošināts jau 12 gadus. Bibliotēkas ir ļoti svarīgs resurss digitālās plaisas mazināšanai iedzīvotāju vidū. Statistikas dati parāda, ka 2023.gadā, pateicoties interneta pieslēgumam, 725 publisko bibliotēku virtuālais apmeklējums (elektroniskā kataloga, datu bāzu un e-grāmatu u.c. resursu izmantošana) bija 13 940 150. Interneta pieslēgums ir nepieciešams bibliotēku darbiniekiem amata pienākumu veikšanai, tas ir nepieciešams iedzīvotājiem dažādu e-pakalpojumu saņemšanai.

Dz.Šmita piekrīt, ka internets bibliotēkās ir būtiski nepieciešams, arī Rīgā iedzīvotāji aktīvi izmanto internetu bibliotēkās.

D.Baltiņa prezentē LNB Bibliotēku Attīstības centra sagatavotos datus par interneta izmantošanu un digitālo iekļaušanu. Mobilos datus laukos izmanto 50-71% iedzīvotāju dažādos reģionos. Publiski pieejams internets bibliotēkās ir nepieciešams. Mazāk aizsargātās iedzīvotāju grupas zaudēs būtisku piekļuves punktu dažādu e-pakalpojumu (veselības, darba meklēšanas iespēju, sociālo) saņemšanai. 62 bibliotēkās tika nodrošināti valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centru pakalpojumi, kas bija ļoti svarīgs pakalpojums iedzīvotājiem, to skaitu bibliotēkās ir plānots palielināt.

LBP locekļi diskutē, ka ir nepieciešams sagatavot vēstuli Saeimas frakcijām un aicināt Saeimu atcelt budžeta samazinājumu VARAM programmai “Attīstības nacionālie atbalsta instrumenti” un atstāt finansējumu paredzētā apmērā, lai arī turpmāk pašvaldību publiskajās bibliotēkās nodrošinātu interneta abonēšanu. Jo 2025.gada valsts budžeta projekts jau ir iesniegts Saeimā, to vispirms izskatīs frakcijās. Jāinformē KM un VARAM vadība par šo LBP iniciatīvu, aicinot ministrijas tomēr rast līdzekļus šai programmai VARAM budžetā.

6.§

Par gadskārtējo IFLA konferenci.

Dz.Šmita uzskata, ka Latvija nerisina unikālas problēmas bibliotēku nozarē, izaicinājumi ir visur pasaulē. Uzsver, ka ir ļoti svarīgi, lai starptautiskie nozares dokumenti tiktu tulkoti latviešu valodā, tai skaitā Starptautiskās bibliotēku asociāciju un institūciju federācijas (IFLA) dokumenti, lai ar tiem varētu iepazīties visi bibliotēku darbinieki. Aicina LNB to aktīvi turpināt.

D.Baltiņa atbild, ka LNB to nopietni dara un arī turpinās. Ļoti būtisks ir terminoloģiskais aspekts.

Latvijas Bibliotēku padome **nolemj:**

Nākamo sēdi organizēt 19.novembrī plkst. 10:00 tiešsaistē.

Sēdes vadītāja
Protokolētāja

Dz.Šmita
V.Bērziņa

Latvijas Bibliotēku padomes priekšsēdētāja

(*paraksts) D.Šmita

*DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKU PARAKSTU UN
SATUR LAIKA ZĪMOGU